

ROLNICTWO ZAGRANICĄ

BOHDAN DOBRZAŃSKI

O UPOWSZECHNIANIU WIEDZY ROLNICZEJ W STANACH ZJEDNOCZONYCH A. P.

Zasadniczą funkcją służby upowszechniania wiedzy rolniczej i gospodarstwa domowego w Stanach Zjednoczonych jest szkolenie. Służba upowszechniania wiedzy rolniczej stanowi właściwie część szkolnictwa amerykańskiego.

Służba upowszechniania jest „przenośnikiem” zdobyczy naukowych do praktyki i stanowi dopełnienie nauczania szkolnego i uniwersyteckiego.

Upowszechnienie wiedzy rolniczej wiąże się ściśle z problemem rozwoju i intensyfikacji rolnictwa Stanów Zjednoczonych.

Rozwój upowszechnienia wiedzy rolniczej w Stanach Zjednoczonych

Stwierdzono, że badania naukowe prowadzone przez Ministerstwo Rolnictwa, stacje doświadczalne i uniwersytety w małym tylko stopniu docierały do rolników. Zarówno instytuty farmerów, jak publikacje ministerstwa i uniwersytetów nie docierały do dostatecznej liczby rolników. Z tych to powodów położono nacisk na szkolenie w gospodarstwach oraz nasilono rozpowszechnianie informacji.

Uniwersytet Rutgersa rozpoczął w 1891 r. pracę upowszechniania wiedzy. Inicjatywę tę podjęto następnie w innych stanach (Illinois, Iowa, Kansas).

W 1900 r. Ministerstwo Rolnictwa USA oraz uniwersytety stanowe rozpoczęły akcję ustalania programów oraz przystąpiono do organizacji służby upowszechniania wiedzy w poszczególnych okręgach.

Instytuty farmerów zorganizowały w 1900 r. pierwsze rolnicze kluby młodzieżowe, skupiające zarówno chłopców, jak i dziewczęta.

Do roku 1914 zorganizowaną służbę upowszechniania wiedzy miały 42 stany; przy czym 929 okręgów obsługiwało około 1350 pracowników.

Podstawą do powołania aparatu służby upowszechniania wiedzy rolniczej i gospodarki domowej stanowiła ustawa Smitha-Levera z 1914 r. Akt ten definiuje cel organizacji upowszechniania wiedzy jako „rozpowszechnianie wśród obywateli USA pożytecznych i praktycznych in-

formacji z dziedziny rolnictwa i ekonomiki (gospodarki) domowej oraz zachęcanie do ich stosowania”.

Akt Smitha-Levera przewidywał udział w prowadzeniu szkolenia w pracach upowszechniania wiedzy rolniczej: agronomów, pracowników ministerstwa i pracowników naukowych. W następstwie rząd federalny rozesłał poprzez uniwersytety stanowe swych asystentów do poszczególnych stanów, celem prowadzenia szkolenia poza szkołą tj. na farmach i w domach.

Słowa „użyteczny” i „praktyczny” stały się wytycznymi działania służby upowszechniania wiedzy rolniczej. Podstawowym zadaniem tej organizacji było podnoszenie wydajności produkcji rolnej, lepsze wykorzystanie ziemi, kapitału i maszyn oraz dobór najwłaściwszych roślin i zwierząt domowych.

Planowanie pracy służby upowszechniania wiedzy

Służba upowszechniania wiedzy zawdzięcza swe rezultaty również i dobremu planowaniu.

Programy tej placówki są opracowywane w obrębie instytucji, w skład których ona wchodzi, a podstawą ich są potrzeby i wymagania ludzi.

Program powinien być długofalowy i dawać rozwiązania podstawowych problemów. Powinien on równocześnie zawierać i krótkofalowe założenia do szybkiej realizacji.

Służba układa swój program roczny kolektywnie. Bierze się przy tym pod uwagę zalecenia i badania placówek naukowych. W Kalifornii np. wiele cennych informacji dla układania programu dostarczają regionalne konferencje ekonomiczne. Wiele informacji z tej dziedziny dostarczają również sprawozdania z komisji rolniczych, badania prowadzone przez różne szkoły, uniwersytety, fundacje, organizacje prywatne i państwowe.

Zainteresowani z reguły są dobrze zorientowani w bieżących problemach służby oraz w jej działalności.

Program regionalny układany jest na podstawie programów indywidualnych mniejszych jednostek administracyjnych danego regionu. Pojedyncze programy są skoordynowane wokół głównych założeń planu i wzajemnie się uzupełniają. Wszystkie przedsięwzięcia służby upowszechniania wiedzy są ujmowane na piśmie. Te pisemne prospekty stanowią równocześnie plany pracy. Prospekt wskazuje: co, dlaczego, gdzie, kiedy, jak i kto. Prospekt jest zwięzły, wyczerpujący, przejrzysty i zrozumiały.

Każdy pracownik służby upowszechniania wiedzy powinien również mieć zorganizowaną pracę według ustalonego planu, gdyż jedynie wtedy może podołać licznym obowiązkom.

Metody upowszechniania wiedzy stosowane w USA

Służba upowszechniania wiedzy rolniczej i gospodarstwa domowego wypracowała w USA przez ubiegłe lata określone metody postępowania i technikę pracy, które pozwalają na osiągnięcie poważnych rezultatów.

Wizytacje gospodarstw i domów są szeroko stosowane. Przynoszą one korzyści zarówno odwiedzanemu gospodarzowi, jak i wizytującemu go pracownikowi upowszechniania wiedzy. Wizytacje tego rodzaju pochłaniają dużo czasu i są kosztowne ze względu na dużą ilość ludzi przy tym zatrudnionych. Wizytacje są podejmowane na prośbę gospodarza, na wniosek kierownictwa upowszechniania wiedzy, celem uaktywnienia danego gospodarstwa, dla celów obserwacyjnych, lub celem udzielenia porady jednostce albo całej rodzinie. Wizyta powinna być złożona w jak najkrótszym terminie po jej zamówieniu. Materiały, okólniki, sprzęt oraz inny ekwipunek mogący być użyteczny podczas wizyty powinien znajdować się przygotowany w samochodzie.

Odwiedziny grzecznościowe gospodarstwa są formą indywidualnego doradztwa. Należy je przeprowadzać w sposób przyjemny, miły, z korzyścią dla sprawy i oszczędnością czasu. Pracownik upowszechniania wiedzy powinien przy minimalnej stracie czasu uzyskać efekty swej pracy i przychylnie usposobić do niej gospodarza.

Zebrania są środkiem pozwalającym w krótkim czasie obsłużyć wiele ludzi. Ważną rolę odgrywają one szczególnie przy stosowaniu metod pokazowych, przy organizowaniu dyskusji, załatwianiu kwestii organizacyjnej oraz przy udzielaniu informacji. Zebrania dają korzyści wtedy, gdy dyskusje i informacje są zgodne z zainteresowaniami zebranych. Stosuje się różnorodne środki celem zainteresowania i zachęcenia do uczestnictwa w zebraniach.

Metoda demonstracji polega na pokazaniu jak należy coś wykonywać. Celem jej jest pokazać, jak należy postępować praktycznie. Demonstrujący pokazuje np.: jak miesza się nawozy itp.

Pokazy wynikowe. Gospodarz prowadzi doświadczenie pod ścisłym nadzorem pracownika służby upowszechniania wiedzy w celu pokazania wartości podjętego zabiegu w miejscowych warunkach. Tu nie ma jednorazowego zebrania. Metoda wymaga pewnego okresu czasu oraz mniej lub bardziej dokładnych obserwacji i zapisów. Zebrania odbywają się w ciągu trwania doświadczenia, przy czym jest wymagana obecność gospodarza. Uzyskane tą drogą materiały są zużytkowane do nowych doświadczeń, map, przeźroczy, wykresów, dyskusji, planowania.

Wycieczki mają na celu pokazać wyniki zabiegów praktycznych lub stosowanie pewnych metod w różnych warunkach. Wyjazdy grupowe rolników na pole mają często na celu zaznajomienie ich z przebiegiem

prac, poczynionymi postępami oraz otrzymanymi wynikami. Podobny cel mają wyjazdy, w czasie których ogląda się nowe projekty, urządzenia kuchni lub udoskonalenia narzędzi domowych. Wycieczki wymagają planu naukowego, przy pomocy którego można rozpropagowywać informacje oraz zachęcać do przyswajania lepszych osiągnięć praktycznych. Wycieczki wymagają ponadto dokładnego planowania i dobrej organizacji, z uwzględnieniem szczegółów, które powinny być ujęte w konspekcie.

P o l e t k a d o ś w i a d c z a l n e. Stosuje się trzy typy poletek doświadczalnych: obserwacyjne, testowe oraz pokazujące wyniki doświadczenia. Na poletkach tych dokonujemy kolejno: obserwacje celem określenia możliwości testu i oznaczeń oraz pokazy w celu przedstawienia znanych faktów.

a. **P o l e t k a o b s e r w a c y j n e** nie mają powtórzeń. Nie można dlatego sprawdzić uzyskanych pomiarów. Celem tego poletka jest zwykle stwierdzenie, czy nie kontrolowany zabieg ma jakieś znaczenie.

b. **P o l e t k a t e s t o w e.** Test jest oznaczany przy pomocy powtórzeń odpowiedniej kontroli. Test zawiera w sobie pewien błąd wyniku doświadczenia przeprowadzonego w określonym miejscu i określonych warunkach. Celem testu jest zatem uzyskanie dokładniejszych informacji. Wymaga to dokładnej pracy oraz pochłania sporo czasu. Testu używa się do sprawdzenia prawdziwości danych badań w miejscowych warunkach dla określenia ścisłości miejscowych informacji, lub dla sprawdzenia słuszności własnych obserwacji. Dane testowe powinny być zgodne z danymi uzyskanymi w rzeczywistości. Obserwacje i poletka testowe są pomocą w pracy dydaktycznej.

c. **P o l e t k a p o k a z o w e.** Demonstracja stanowi próbę pokazania na przykładzie praktycznego działania pewnego faktu. Pokaz zwykle obejmuje jedną grupę obserwacji, np. niewłaściwie uprawiane pole. Rezultaty, jakie otrzyma się w czasie pokazu, są już z góry znane, co stanowi zapewnienie właściwego przebiegu pokazu oraz korzyści dydaktyczne. Wymienione typy poletek mają służyć za podstawę zjazdów, przez co stają się ważnym czynnikiem dydaktycznym.

O k r ę g o w e l a b o r a t o r i a uzupełniają obserwacje polowe oraz testy. Wykorzystanie laboratoriów przez doradców rolnych w połączeniu z ich własną pracą wymagającą znajomości technicznych prowadzi do pewniejszych zaleceń oraz do uzupełnienia testów polowych. Mają one służyć planowaniu większych akcji, gdzie potrzeba zebrać dużo informacji.

P r a s a i p e r i o d y k i są ważnymi środkami rozpowszechniania informacji. Musi tu być właściwa współpraca między wydawcą a reporterami. Wiadomości prasowe powinny ujawniać planowane zamierzenia oraz działalność na danym terenie. Sprawozdania z odbytych zebrań powinny zawierać oprócz samej informacji również i pewną „naukę”.

Radio przy pomocy specyficznych środków informacji podaje wiadomości i ogłoszenia. Radio (telewizja) dociera do odbiorcy szybciej niż inne środki informacji. Radiowy program upowszechniania wiedzy powinien być aktualny i interesujący.

Telewizja jest nowym i łatwym sposobem docierania do odbiorcy w jego własnym domu. Informacja dociera do słuchacza łatwiej przy pomocy obrazu i dźwięku.

Biuletyny i okólniki w formie broszur, wskazówek i ulotek mają wielkie znaczenie w upowszechnianiu wiedzy. Najbardziej korzystne są lokalne wskazówki przeznaczone do miejscowego użytku i przystosowane do miejscowych warunków. Ważna jest przy tym ich czytelność. Są one redagowane przez zarządy, indywidualnie lub grupowo, przy czynnym udziale specjalistów upowszechniania wiedzy, lub specjalistów z danej dziedziny.

Listy do pojedynczych osób są częstą formą pracy służby upowszechniania wiedzy rolniczej w USA.

Pomoc wizualne. Należą do nich wystawy, przeźrocza, filmy, obrazy, afisze, wykresy.

Organizacje. Celem stworzenia pewnych grup specjalizacyjnych organizuje się kluby oraz grupy demonstracyjne. Jest tu załączek współpracy i spółdzielczych stowarzyszeń. Można przez nie prowadzić szkolenia upowszechniania wiedzy. Organizacje te powinny grupować ludzi chętnych do uzupełnienia swej wiedzy zawodowej.

Metody pracy z jednostką polegają na pokazach, wizytacji gospodarstwa i domu, odwiedzinach grzecznościowych, korespondencji, rozmowie telefonicznej.

Metody pracy z grupą ludzi oparte są o ogólne zebrania, zebrania pokazowe, zebrania szkoleniowe, grupy dyskusyjne, szkoły upowszechniania wiedzy i wycieczki.

Metody pracy z wielką liczbą ludzi polegają na informacji, listach-wskazówkach, radiu, telewizji, wystawach, biuletynach i afiszach.

Przytoczone ogólne dane wskazują na to, że w Stanach Zjednoczonych przywiązuje się wielką wagę do upowszechnienia wiedzy rolniczej i gospodarstwa domowego.

Służba zajmująca się upowszechnianiem jest ściśle związana z uczelniami rolniczymi, stacjami doświadczalnymi, władzami stanowymi i organizacjami rolniczymi. Upowszechnianie wiedzy rolniczej i gospodarstwa domowego przeprowadza się planowo i konsekwentnie przy stosowaniu licznych metod i środków przekazywania zdobyczy nauki do produkcji rolniczej.